

ВПЛИВ РІЗНИХ СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Е. А. Захарченко, кандидат с.-г. наук, доцент

Д. О. Дудченко, магістр

Сумський національний аграрний університет

У нашій країні намітилися такі основні напрями мінімалізації обробітку ґрунту: заміна оранки безполицевим обробітком, скорочення кількості і глибини зяблевого, передпосівного й міжрядного обробітків ґрунту в сівозміні при використанні гербіцидів для боротьби з бур'янами; заміна глибоких обробітків поверхневими і мілкими, особливо при підготовці ґрунту під озимі культури, з використанням широкозахватних культиваторів, чизелів, плоскорізів, важких дискових борін, лушпильників, фрез, які забезпечують високоякісний обробіток за один прохід агрегату; поєднання декількох технологічних операцій і заходів в одному робочому процесі шляхом застосування комбінованих ґрунтооброблювальних і посівних агрегатів; зменшення оброблюваної поверхні поля, впровадження смугового (колісного) передпосівного обробітку при вирощуванні просапних культур і використання гербіцидів; застосування прямої сівби.

Тому вивчення впливу різних способів основного обробітку ґрунту на продуктивність озимої пшениці, є досить актуальним і тривалим завданням.

Дослідження проводили на полях стаціонарного дослідів кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії Сумського НАУ, який закладений в 2005 році. В досліді вивчались різні способи основного обробітку ґрунту: за контроль прийнятий варіант, де проводилась оранка на 25-27 см МТЗ-80+ПН-3-35 (варіант 1), плоскорізний обробіток на глибину оранки МТЗ-80+КЛД-2,0 (варіант 2), дискування на глибину 13-15 см МТЗ-80 + АГ-2,4 (варіант 3), дискування на глибину 6-8 см МТЗ-80 + АГ-2,4 (варіант 4). Мінімальна площа облікової ділянки становила 100 м², повторність триразова. Ґрунт – чорнозем типовий потужний малогумусний середньосуглинковий на лесі.

В результаті отриманих даних встановлено, що найефективнішим обробітком ґрунту при вирощуванні озимої пшениці виявився дисковий обробіток на глибину 6-8 см, де одержана найвища урожайність 56,43 ц/га. В таблиці 1 наведено урожайність озимої пшениці у 2014-2015 роках.

Таблиця 1. Урожайність озимої пшениці у 2014-2015 роках

Варіанти дослідів	Роки дослідження		В середньому за 2014-2015 рр.
	2014	2015	
1. Оранка на глибину 25-27 см	48,2	52,0	50,10
2. Плоскорізний обробіток на глибину 25-27 см	46,6	48,07	47,34
3. Дискування на глибину 13-15 см	46,1	57,05	51,57
4. Дискування на глибину 6-8 см	53,7	59,17	56,43
НІР05	1,89	1,11	3,33

Як бачимо, по роках урожайність різнилася. Так, у 2014 році вона була у межах 46,1-53,7 ц/га, найбільшу ми отримали на 1 варіанті – 48,2 ц/га. У 2015 році найбільші на варіантах із дискуванням – на 3 варіанті 57,05 і на 4-му варіанті 59,17 ц/га при НІР 1,11. У 2016 році тритікале разом із озиминою дало врожайність 104,2-134,5 ц/га, найбільший врожай на дискуванні знову.

У 2014 році маса зерна з одного колосу становила 1,88-2,32 г, у 2015 році – 0,97-1,33 г. В середньому за два роки найбільша маса зерна була на варіантах із дискуванням - 1,76-1,75 г.

Кількість зерна у 2014 році була 38-43,3 шт. по варіантах, у 2015 році 24-31 шт, і в середньому ми отримали 31-37 шт. з максимальним показником на плоско різному обробітку і дискуванні.

На варіанті із дискуванням на глибину 6-8 см відбулося зменшення загальних витрат на вирощування культури на 247,35 грн./га та надходження серед усіх варіантів найбільшого прибутку на 1 га – 11749 грн. із рівнем рентабельності – 103,3 %.

Тому, виходячи з отриманих результатів та аналізуючи дані тривалих спостережень на дослідному полі, можемо рекомендувати на чорноземі типовому середньосуглинковому в умовах Північно-східного Лісостепу України при вирощуванні пшениці озимої застосовувати безполицевий дисковий обробіток ґрунту на глибину 6-8 см, що сприяє отриманню високого рівня рентабельності і забезпечує накопичення достатньої кількості вологи протягом вегетації, запобігає інтенсивному прояву водної та вітрової ерозії.

Ключові слова: пшениця озима, врожайність пшениці, дискування, оранка, безполицевий обробіток, чорнозем типовий, способи основного обробітку ґрунту.

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ, ПРИСВЯЧЕНОЇ
ВСЕСВІТНЬОМУ ДНЮ ҐРУНТУ
«Родючий ґрунт – запорука добробуту»**

6 грудня 2016 року

Відповідальний за випуск: Е. А. Захарченко

Підписано до друку 14.12.2016 р.

Формат 148x210 А5. Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».

Тираж 100 пр.

Надруковано відповідно до якості наданих діапозитивів

Сумський національний аграрний університет, вул. Г.Кондратьєва, 160, м.
Суми, 40021, факультет агротехнологій та природокористування.